

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 9 2 7 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Četrtek, 27. avgust 2009 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.
Kandidat dobi list za odgovore.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 30 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden eno (1) točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Navodilo: Pri vsaki od naslednjih tridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najbolj pravilna samo ena. Z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kot eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

01. Tehnična delitev dela pomeni, da:

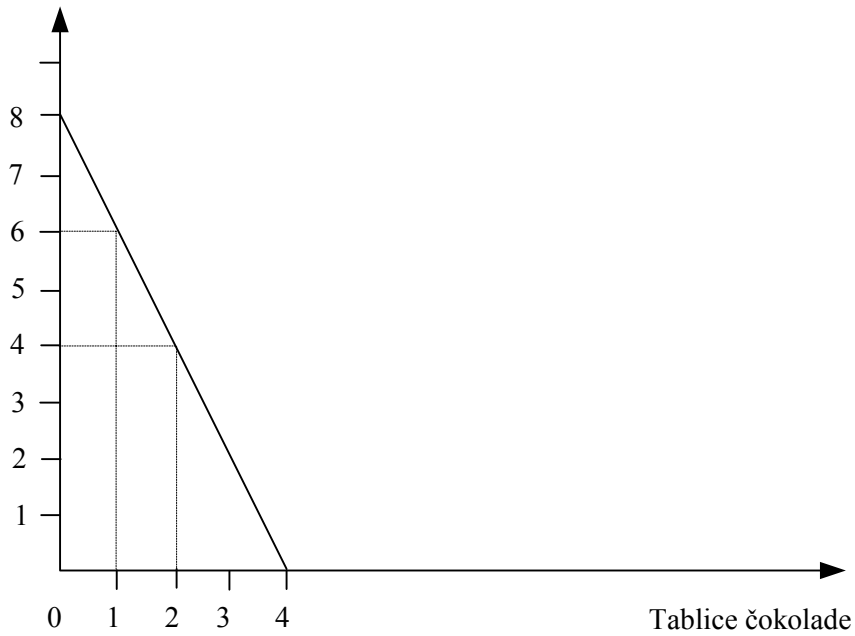
- A se v posamezni tovarni proizvajajo le določeni izdelki in šele s proizvodnjo več tovarn se na trgu znajde vsa paleta izdelkov, ki jih družba potrebuje;
- B se z razvojem tehnologije v proizvodnji vse bolj uporabljajo stroji, ki so popolnoma specializirani za neko delo;
- C se delavci v posamezni tovarni specializirajo za delovna opravila in vsak opravi le del operacij, ki so potrebne za končni izdelek;
- D je razvoj tehnologije posegel že na vsa področja človekovega delovanja;
- E vse bolj razvita tehnologija zahteva razdelitev dela med podjetji in drugimi gospodarskimi celicami v družbi.

02. Za katero od spodaj navedenih dvojic dobrin lahko trdimo, da sta komplementarni dobrini?

- A Kava in čaj.
- B Kava in sladkor.
- C Sladkor in umetno sladilo.
- D Sladkor in sladkorna pesa.
- E Sladkorna pesa in sladkorni trs.

03. Slika prikazuje premico alternativnih možnosti potrošnje za Matica, ki s svojo žepnino kupuje čokolado in sladoled.

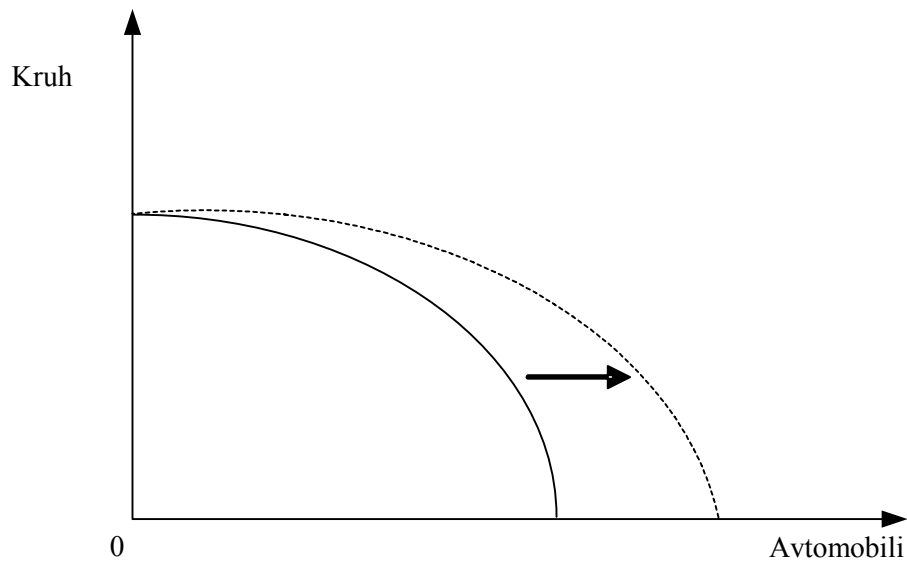
Kepice sladoleda

Alternativni strošek ene tablice čokolade je naslednje število kepic sladoleda:

- A 8
- B 6
- C 4
- D 2
- E 1

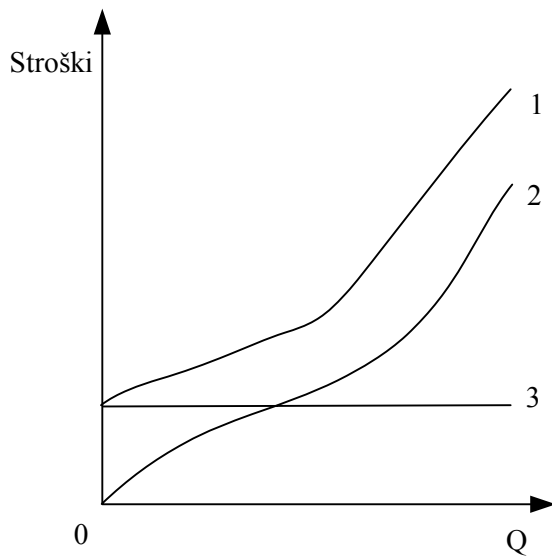
04. Slika prikazuje krivuljo alternativnih možnosti proizvodnje v državi, ki proizvaja avtomobile in kruh.

Premik krivulje, ki je prikazan na sliki, je najverjetneje posledica naslednjega dogodka:

- A povečal se je uvoz avtomobilov;
- B povečala se je zaposlenost v proizvodnji avtomobilov;
- C potrošniki so se odločili, da bodo ob enaki količini kruha kupovali več avtomobilov;
- D ponudniki želijo ponuditi več avtomobilov;
- E povečala se je produktivnost dela v proizvodnji avtomobilov.

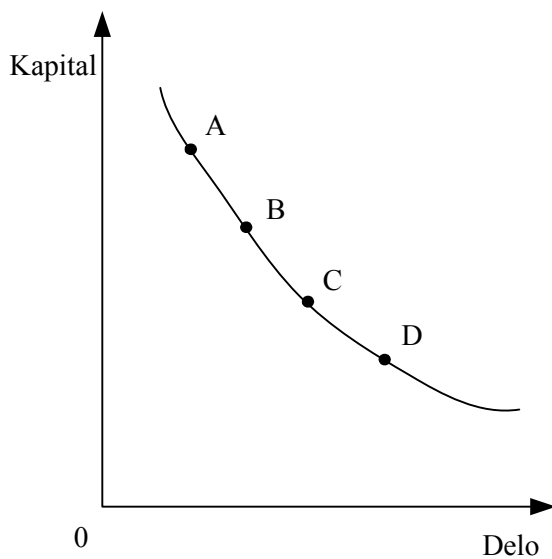
05. Slika prikazuje različne vrste stroškov.

Krivulje, ki so na sliki označene s številkami 1, 2 in 3, predstavljajo:

A	1 – mejne stroške	2 – fiksne stroške	3 – celotne stroške
B	1 – fiksne stroške	2 – mejne stroške	3 – celotne stroške
C	1 – celotne stroške	2 – variabilne stroške	3 – fiksne stroške
D	1 – variabilne stroške	2 – celotne stroške	3 – fiksne stroške
E	1 – celotne stroške	2 – variabilne stroške	3 – mejne stroške

06. Na sliki je izokvanta, ki predstavlja proizvodnjo neke količine lesenih kock.

Obseg proizvodnje kock je:

- A največji v točki A,
- B največji v točkah B in C,
- C največji v točki D,
- D najmanjši v točki D,
- E enak v vseh točkah na krivulji.

07. Trg je za ekonomiste prostor, kjer:

- A kupci zadovoljujejo svoje potrebe,
- B podjetja razstavljajo svoje najnovejše proizvode,
- C se s srečanjem kupcev in prodajalcev določi ravnotežna količina in cena nekega blaga,
- D država pridobiva denar za svoj proračun,
- E država prek ministrstev in agencij določa cene vseh vrst blaga.

08. Model popolne konkurence uporabljajo ekonomisti v analizi zato, ker:

- A večina trgov dejansko dosega prav take rezultate, kakršne napoveduje ta model;
- B posamezen kupec nima vpliva na ceno, večja podjetja pa lahko s svojo ponudbo dosežejo, da se cena približa njihovi željeni višini;
- C so proizvodi skoraj popolni nadomestki, posamezna podjetja pa pritegnejo kupce z velikim vlaganjem v oglaševanje;
- D zagotavlja najboljše gospodarske rezultate in omogoča analizo drugih oblik stvarnega trga;
- E zaradi prevladujoče vloge enega podjetja racionalno odločanje njegovega menedžmenta najboljše rešuje ekonomske probleme.

09. Med objektivne dejavnike kupne moči kupca A na trgu brezalkoholnih pijač štejemo:

- A njegove potrebe in denarni dohodek;
- B njegove potrebe po brezalkoholnih pijačah in cene vseh drugih pijač;
- C njegove želje po pijačah, ki so odvisne od starosti, spola, navad in letnega časa;
- D denarni dohodek kupca A in cene dobrin, ki jih kupuje;
- E obseg oglaševanja proizvajalcev brezalkoholnih pijač.

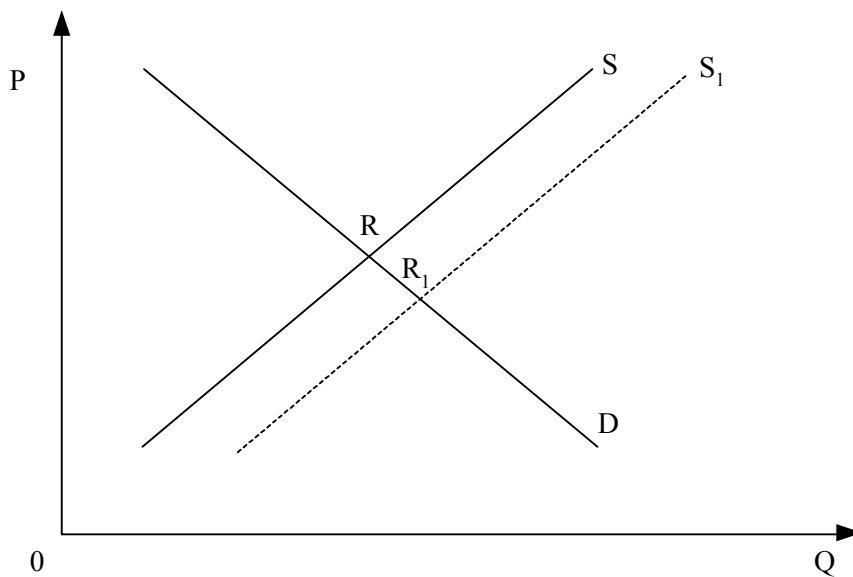
10. Če se pri višji ceni turističnih izletov zmanjša obseg povpraševanja po njih, to pomeni, da:

- A je povpraševanje po turističnih izletih absolutno elastično,
- B se potrošniki povsem pričakovano odzovejo na zvišanje cene izletov,
- C imajo potrošniki raje druge dobrine kakor turistične izlete,
- D je povpraševanje po turističnih izletih togo,
- E ponudniki turističnih izletov nimajo več prostih zmogljivosti za dodatne turiste.

11. Potrošniki v manjšem kraju so pri ceni 2 evrov kupili 2000 sladoledov na mesec, pri ceni 2,40 evra pa kupijo 1500 sladoledov. To nam pove, da:

- A je povpraševanje po sladoledu usklajeno elastično,
- B se je okus potrošnikov spremenil,
- C je povpraševanje po sladoledu neelastično,
- D sladoledarji ob manjši količini izdelujejo boljši sladoled kakor prej,
- E je povpraševanje po sladoledu elastično.

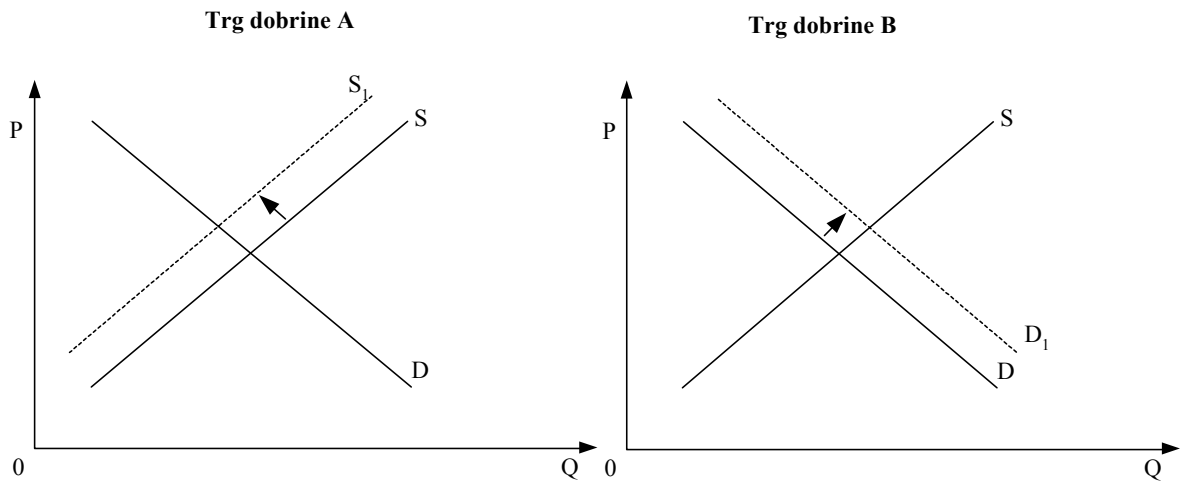
12. Slika prikazuje trg osebnih avtomobilov.

Premik krivulje iz S v S₁ je lahko posledica:

- A zvišanja cen bencina zaradi krize na Bližnjem vzhodu;
- B odprave carin za sestavne dele avtomobilov zaradi vstopa države v Evropsko unijo;
- C zvišanja davčnih stopenj zaradi spremembe davčne politike;
- D uspešnih pogajanj sindikata zaposlenih v avtomobilski industriji, ki je dosegel zvišanje plač zaposlenih za 5 %;
- E zvišanja realnih plač v gospodarstvu.

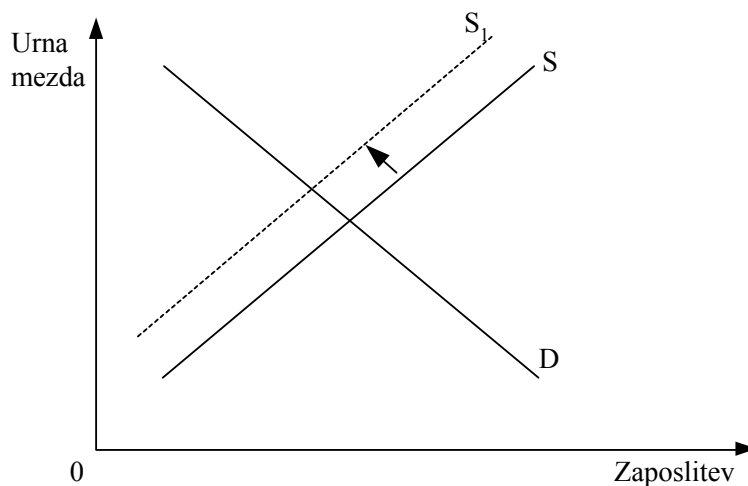
13. Na trgih dveh dobrin, dobrine A in dobrine B, so se najprej zvišale cene dobrine A zaradi motenj v proizvodnji, zato pa so se zgodile spremembe na trgu dobrine B.

Te spremembe nam povedo:

- A dobrini A in B v potrošnji nista povezani,
- B povpraševanje po dobrini B je zelo elastično,
- C dobrini A in B sta komplementarni dobrini,
- D dobrini A in B sta substitutni dobrini,
- E potrošniki štejejo dobrino B za bolj kakovostno kakor dobrino A.

14. Slika prikazuje trg delovne sile v državi Taliji.

Sprememba, prikazana na trgu, je najverjetneje posledica naslednjega dogodka:

- A multinacionalno podjetje, ki je zaposlovalo veliko ljudi, je zaprlo svojo podružnico v Taliji;
- B država je uvedla uvozne carine in tako zaščitila domačo industrijo, ki je povečala proizvodnjo;
- C država je uzakonila daljše obvezno šolanje in daljšo učno dobo;
- D država je preklicala prepoved o zaposlovanju tujcev;
- E država je zmanjšala subvencije podjetjem v težavah.

15. Dobiček je v jedru kompleksni dohodek. Sestavljen je iz dveh delov. V spodnji sliki, ki ta dva dela prikazuje, bi morali vpisati v prazno okence:

	podjetniški dobiček
--	---------------------

- A ekstradobiček,
 - B materialni stroški,
 - C plače delavcev,
 - D obresti,
 - E amortizacija.
16. Obrestna mera kot cena prihrankov se oblikuje na trgu posojilnega kapitala. Najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na ponudbo na tem trgu, je:
- A pričakovana profitna mera;
 - B neto produktivnost kapitala;
 - C obseg varčevanja;
 - D obseg naložb v narodnem gospodarstvu;
 - E višina aktivne obrestne mere, ki jo zaračunavajo banke za svoja posojila.
17. Podjetnik Janez Novak si je na začetku leta v banki izposodil 300.000 evrov po 15-odstotni letni obrestni meri. Obresti, ki jih mora podjetnik na koncu leta plačati, znašajo:
- A 15.000 evrov,
 - B 34.500 evrov,
 - C 45.000 evrov,
 - D 150.000 evrov,
 - E 345.000 evrov.
18. Ančka je uporabila denar kot merilo vrednosti, ko je:
- A povedala prijateljici, da je prihranila že 50 evrov svoje žepnine;
 - B povedala prijateljici, da so njeni čevlji stali 50 evrov;
 - C povedala prijateljici, da ji je oče povečal žepnino na 50 evrov;
 - D plačala za čevlje 50 evrov;
 - E podarila prijateljici 50 evrov.

19. Preglednica prikazuje stopnjo inflacije v državi Saliji za štiriletno obdobje.

Leto	2000	2001	2002	2003
Stopnja inflacije	4 %	6 %	8 %	2 %

Glede na podatke iz preglednice je pravilna naslednja trditev:

- A v Saliji so imeli v vseh letih inflacijo,
- B cene so bile najnižje leta 2003,
- C cene so bile najvišje leta 2002,
- D cene so naraščale le do leta 2002,
- E v Saliji so imeli leta 2003 deflacijo.

20. V sodobnem tržnem gospodarstvu je dividenda tisti del dobička podjetja, ki ga:

- A pobere država kot svojo udeležbo pri finančnih rezultatih podjetij;
- B dobijo menedžerji, ker so uspešno vodili delniško družbo;
- C pridobijo delničarji kot tekoči dohodek od lastništva podjetja;
- D zadrži podjetje za vlaganje v nove zgradbe, stroje in opremo v naslednjem letu;
- E dobijo lastniki redkih naravnih virov, ki jih je uporabljalo podjetje.

21. Prednosti pri financiranju delniške družbe so predvsem v naslednjem:

- A ker je veliko podjetje, ji dajejo banke posojila po nižji obrestni meri;
- B lahko pridobi ugodna finančna sredstva od države, ki jo skrbi za delovna mesta;
- C učinkovito kombinira lastna finančna sredstva in sredstva, ki jih pridobi z izdajo vrednostnih papirjev ali s posojili bank;
- D od delničarjev lahko zahteva dodatni kapital za naložbe;
- E izda lahko obveznice, ki se lahko preoblikujejo v delnice podjetja.

22. Menedžerska revolucija je sprememba v sestavi upravljanja delniških družb, ki pomeni, da:

- A so menedžerji postali pretežni lastniki delniških družb;
- B je z razdvajanjem funkcij in razpršitvijo delniške lastnine omogočeno menedžerjem vse večje stvarno upravljanje delniških družb;
- C so menedžerji skupaj z zaposlenimi prevzeli oblast v delniški družbi;
- D se del plač menedžerjev oblikuje z udeležbo pri dobičku delniške družbe;
- E prejemajo menedžerji pretežni del dohodkov kot delnice delniške družbe.

23. Odgovor velikih korporacij, kakršna je denimo IBM, na razcvet individualnega podjetništva je korporacijsko podjetništvo. To pomeni, da:

- A korporacija poslovne zamisli z rizičnim kapitalom razvije od ideje do končnega izdelka, zato pa dosega večji dobiček;
- B posamezniki znotraj korporacije dobijo možnost, da kot projekt v okviru korporacije in z njenimi sredstvi razvijejo svojo idejo o novih proizvodih;
- C korporacija s svojo sestavo združuje nadzor, poslovno odgovornost, tveganje, inovativnost in odpiranje novih poslovnih možnosti;
- D se znotraj korporacije oblikuje nova podjetniška konkurenca in namesto množične standardizirane proizvodnje se razvija maloserijska proizvodnja, ki je prilagojena potrebam posameznega kupca;
- E korporacije z ustanavljanjem malih in srednjih podjetij spreminjajo tržno sestavo in povečujejo konkurenco.

24. Za reformistično (keynesijansko) koncepcijo vloge države je značilno, da:

- A zaradi priznanih tržnih slabosti sprejema večjo vlogo države;
- B pričakuje od države uresničevanje lastninskih pravic in zavarovanje zasebnih lastnikov;
- C skrbi predvsem za ohranjanje dejavne konkurence s protimonopolno politiko;
- D se omejuje na zagotavljanje reda in zakonitosti, v tem okviru pa podjetja uspešno poslujejo;
- E z večjo vlogo države zagotavlja proračunske presežke, ki jih vlaga v podjetja.

25. Slovenija je postala članica EU:

- A 1. maja 2000,
- B 1. maja 2002,
- C 1. januarja 2004,
- D 1. maja 2004,
- E 1. januarja 2007.

26. Centralna banka je prodala na odprtem trgu večjo količino državnih obveznic. Zato:

- A se bo povečala količina gotovine v obtoku,
- B bodo poslovne banke povečale količino danih kreditov,
- C se bo povečala količina denarja v obtoku,
- D bodo poslovne banke zmanjšale količino danih kreditov,
- E se bo povečala temeljna obrestna mera.

27. Centralna banka vodi omejevalno (restriktivno) politiko, če:

- A znižuje eskontno obrestno mero,
- B znižuje stopnjo obvezne rezerve,
- C kupuje obveznice na odprtem trgu,
- D zvišuje stopnjo obvezne rezerve,
- E kupuje devize od ekonomskih subjektov.

28. Delež servisiranja dolga v letu 2000, ki znaša 9,3 %, pomeni, da:

- A mora država vrniti 9,3 % celotnega zunanjega dolga v tem letu;
- B znaša celotni dolg države v tem letu 9,3 % deviznih rezerv;
- C mora država v tem letu izvoziti 9,3 % blaga in storitev, da bo z vrednostjo izvoza pokrila zunanji dolg;
- D mora država izločiti 9,3 % vrednosti izvoza blaga in storitev za odplačilo glavnice in obresti;
- E mora država za poplačilo glavnice in obresti izločiti 9,3 % celotnih deviznih rezerv.

29. Pogoj, ki ga je morala Slovenija izpolniti pred pridružitvijo Evropski monetarni uniji, se je nanašal na izpolnjevanje konvergenčnih meril. Monetarna merila predstavljajo omejitve, ki se nanašajo na:

- A stopnjo inflacije in višino obrestnih mer,
- B stopnjo inflacije in višino javnofinančnega primanjkljaja,
- C višino javnofinančnega primanjkljaja in višino obrestnih mer,
- D višino javnega dolga in višino javnofinančnega primanjkljaja,
- E stopnjo inflacije in višino javnofinančnega primanjkljaja.

30. Med zaposlene osebe štejemo tiste, ki:

- A so starejše od 18 let, opravljajo poklic in za svoje delo prejemajo dohodke;
- B so ekonomsko samostojne, ker prejemajo dohodek;
- C aktivno iščejo zaposlitev;
- D opravljajo kakršnokoli plačano delo ne glede na to, ali trenutno delajo ali so na dopustu;
- E nimajo svojih dohodkov in jih preživljajo druge osebe.

Prazna stran

Prazna stran

Prazna stran